

m.e.r. beoordeling

Monnikenberg

Hilversum

zorgpark en landgoed

januari 2011

Colofon

Titel

m.e.r.beoordeling
Monnikenberg Hilversum
zorgpark en landgoed

Oprachtgever

Tergooiziekenhuizen
(penvoerder),
MEREM, HPG, GNR

Auteurs(s)

Jaap de Zeeuw en
Sieto Idema

Projectleider

Jaap de Zeeuw

Projectnummer

PTZ001

Goedgekeurd door

Paraaf

Zonder voorafgaande, schriftelijke
toestemming van de opdrachtge-
ver of bureau Ruimtewerk is het
niet toegestaan deze uitgave of
delen ervan te vermenigvuldigen
of op enige wijze openbaar te ma-
ken.

Inhoud

1	Inleiding	5
1.1	Aanleiding	5
1.2	De m.er.-beoordelingsplicht	5
2	Wettelijk kader	6
2.1	De m.e.r.-beoordeling	6
2.2	Bijzondere omstandigheden	7
2.3	Toepasbaarheid op project Monnikenberg	8
3	Voorgenomen activiteit	10
4	Milieueffecten	13
4.1	Inleiding	13
4.2	Verkeer	13
4.3	Geluid	13
4.4	Luchtkwaliteit	14
4.5	Externe veiligheid	14
4.6	Bodem en water	15
4.7	Natuur	16
4.8	Cultuurhistorie en archeologie	21
5	Conclusie m.e.r.-beoordeling	22
6	Vervolgtraject	23
6.1	Plan-m.e.r.-plicht	23
6.2	Plan-m.e.r.-procedure	23
	Bijlagen	27
	Bijlage 1: Bronnen	28

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

De Tergooiziekenhuizen, MEREM Behandelcentra, HPG en GNR, hebben voor het gebied Monnikenberg te Hilversum is een ambitieus Masterplan op laten stellen voor een zorgpark met een programma van totaal ca.136.000 m² voor zorg en zorggerelateerde functies. Ten behoeve hiervan wordt tevens een gebouwde parkeervoorziening voor 1500 parkeerplaatsen aangelegd, met een oppervlakte van ca. 44.000 m² vloeroppervlak.

Verder is in het plan ook voorzien in verschillende vormen van wonen: zorgwonen (300 eenheden) en 'landgoedwonen' (3 á 400 woningen).

Om een bouwtitel te verkrijgen voor deze plannen moet het Masterplan doorvertaald gaan worden in een bestemmingsplan. Daarbij komt de vraag aan de orde of er een m.e.r.-plicht ontstaat bij dit bestemmingsplan. Om die vraag te kunnen beantwoorden wordt in dit rapport een m.e.r. beoordeling uitgevoerd. Het is aan het bevoegd gezag, in dit geval het college van B&W van Hilversum, om een besluit te nemen over deze m.e.r.-beoordeling.

1.2 De m.er.-beoordelingsplicht

Op basis van artikel 7.2 gelezen in samenhang met artikel 7.19 van de Wet milieubeheer (Wm) dient het bevoegd gezag in gevallen als bedoeld in het Besluit milieueffectrapportage (Besluit m.e.r.) voor besluiten die voorzien in bepaalde ruimtelijke ontwikkelingen een m.e.r.-beoordelingprocedure te doorlopen.

De initiatiefnemer van de ontwikkeling heeft gezien de omvang van het project en de informatie die al beschikbaar was, besloten een m.e.r.-beoordeling te laten uitvoeren.

In het onderhavige geval kan het project Monnikenberg onder diverse categorieën van de zogenaamde D-lijst van het besluit milieueffectrapportage vallen, en daarmee daadwerkelijk m.e.r.-beoordelingsplichtig of zelfs m.e.r.-plichtig worden. Het betreft de categorieën 11.1, bouw woningen, 11.2, stadsproject, 11.3, bedrijventerrein en 27, ontbossing. In hoofdstuk 2 wordt een en ander verder uitgewerkt.

2 Wettelijk kader

2.1 De m.e.r.-beoordeling

Een m.e.r.-beoordeling is een afweging (=beoordeling) van het bevoegd gezag of er in een voorliggende geval al dan niet een milieueffectrapport (MER) gemaakt moet worden. Het gaat om de vraag of een specifiek project dusdanige milieueffecten heeft dat een m.e.r.-procedure doorlopen moet worden.

Een voorgenomen activiteit of project is m.e.r.-beoordelingsplichtig als het overeenkomt met de beschrijving van een activiteit zoals genoemd in kolom 1, het voldoet aan de bijbehorende drempelwaarden in kolom 2 en het besluit wordt genomen dat staat in kolom 4, een en ander zoals beschreven in Onderdeel D van de bijlage behorende bij het Besluit milieueffectrapportage (de zogenaamde D-lijst).

Daarnaast geldt nog een m.e.r.-beoordelingsplicht als er sprake is van een activiteit die aan de hiervoor genoemde criteria voldoet, maar onder de drempelwaarde van de D-lijst blijft. Dit is zo vanwege jurisprudentie van het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschap. Uit uitspraken van het Hof volgt dat:

- drempelwaarden in het Besluit m.e.r. 1994 niet als juridisch harde, absolute grens mogen worden gehanteerd
- (decentrale) overheden zelf rekening moeten houden met het oordeel van het Europese Hof en niet vanzelfsprekend de gestelde drempelwaarden hanteren bij het verlenen van vergunningen of het nemen van besluiten.

Met andere woorden, de drempelwaarden uit de D-lijst zijn niet meer 'heilig'.

In een m.e.r.-beoordeling wordt gezien of sprake is van belangrijke nadelige gevolgen van het initiatief voor het milieu. Naast het algemene criterium 'Kan er sprake zijn van mogelijke belangrijke nadelige gevolgen voor het milieu?', moeten de volgende aspecten expliciet aan bod komen:

- de kenmerken van het project
- de plaats van het project
- de kenmerken van het potentiële effect.

Het m.e.r.-beoordelingsbesluit dient voldoende gemotiveerd te worden. Een goed m.e.r.-beoordelingsbesluit meldt dat na afweging, en zo nodig enig onderzoek, gebleken is dat het project of de activiteit wel of niet mogelijk belangrijke nadelige gevolgen voor het milieu kan hebben.

Het bevoegd gezag neemt het besluit en publiceert dit.

In het onderhavige geval kan het project Monnikenberg onder diverse categorieën van de D-lijst vallen (11.1 bouw woningen, 11.2 stadsproject, 11.3 bedrijventerrein en 27 ontbossing).

De in deze notitie gehanteerde beoordelingsmethodiek is gebaseerd op de handreiking van de m.e.r.-beoordelingsplicht, "afwegen en oordelen". Bij uitspraak van 15

oktober 2009 is, zoals hierboven al werd aangestipt, door het Europese Hof bepaald dat Nederland de MER-richtlijn niet op juiste wijze heeft geïmplementeerd. Dit heeft tot de volgende vertaalslag geleid. De Nederlandse wettelijke regeling ging enkel in op het criterium 'omvang van het project', zonder dat hierbij rekening werd gehouden met de andere in bijlage III bij deze richtlijn opgesomde criteria inzake de kenmerken van de projecten, zoals de kwetsbaarheid van het milieu in het betrokken gebied, en inzake de kenmerken van het potentiële effect, zoals het bereik, de waarschijnlijkheid, de duur alsmede de frequentie ervan.

De handreiking geeft aan dat als uitgangspunt moet worden genomen de vraag of de specifieke bijzondere omstandigheden waaronder de activiteit wordt ondernomen, kunnen leiden tot belangrijke nadelige milieugevolgen. Bij het bepalen van de belangrijke nadelige gevolgen voor het milieu (7.16 Wm) dient men rekening te houden met bijzondere omstandigheden.

2.2 Bijzondere omstandigheden

De bijzondere omstandigheden zijn in de volgende categorieën (toetsingscriteria) in te delen:

- Kenmerken van het project
- Plaats waar de activiteit plaatsvindt
- Samenhang met andere activiteiten ter plaatse
- Kenmerken van de belangrijkste nadelige gevolgen voor het milieu, die de activiteit kan hebben

In bijlage III van de EU-richtlijn m.e.r. zijn deze categorieën nader toegelicht.

1. Kenmerken van het project

Bij de kenmerken van de projecten moet in het bijzonder in overweging worden genomen:

- de omvang van het project
- de cumulatie met andere projecten,
- het gebruik van natuurlijke hulpbronnen,
- de productie van afvalstoffen,
- verontreiniging en hinder,
- risico van ongevallen, met name gelet op de gebruikte stoffen of technologieën

2. Plaats van het project

Bij de mate van kwetsbaarheid van het milieu in de gebieden waarop de projecten van invloed kunnen zijn moet in het bijzonder in overweging worden genomen:

- het bestaande grondgebruik
- de relatieve rijkdom aan, en de kwaliteit en het regeneratievermogen van, de natuurlijke hulpbronnen van het gebied
- het opnamevermogen van het natuurlijke milieu, met in het bijzonder aandacht voor de volgende typen gebieden:

1. wetlands
2. kustgebieden
3. berg- en bosgebieden
4. reservaten en natuurparken
5. gebieden die in de wetgeving van lidstaten zijn aangeduid of door die wetgeving worden beschermd; speciale beschermingszones door de lidstaten aangewezen krachtens Richtlijn 79/409/EEG (Vogelrichtlijn) en Richtlijn 92/43/EEG (Habitatrichtlijn)
6. gebieden waarin de bij communautaire wetgeving vastgestelde normen inzake milieukwaliteit reeds worden overschreden;
7. gebieden met een hoge bevolkingsdichtheid
8. landschappen van historisch, cultureel of archeologisch belang

3. Kenmerken van het potentiële effect

Bij de potentiële aanzienlijke effecten van het project moeten in samenhang met de criteria van de punten 1 en 2 in het bijzonder in overweging worden genomen:

- het bereik van het effect (geografische zone en grootte van de getroffen bevolking)
- het grensoverschrijdende karakter van het effect
- de waarschijnlijkheid van het effect
- de duur, de frequentie en de omkeerbaarheid van het effect.

2.3 Toepasbaarheid op project Monnikenberg

Wanneer we de totale omvang van de plannen in het Masterplan bezien, is er sprake van een ontwikkeling van zorggebouwen van ca. 180.000 m² (inclusief parkeren), waarbij de activiteit onder de drempel van een stadsproject (200.000 m²), categorie 11.2, blijft, maar er wel dicht tegenaan zit. Ook het aantal te bouwen woningen blijft binnen de drempelwaarde van categorie 11.1. Uit het Masterplan blijkt voorts nog niet hoeveel bomen gekapt zullen moeten worden voor de geplande ontwikkeling. Wanneer er sprake is van grootschalige ontbossing zou het project nog kunnen vallen onder categorie 27 van de D-lijst van het Besluit MER.

Echter gezien de hierboven genoemde uitspraak van het Europese Hof, kunnen de kenmerken, de plaats en het potentiële effect van het project ook zorgen voor de beoordelingsplicht.

Als we het project Monnikenberg beschouwen, kunnen we constateren dat de bebouwing in dit bijzondere gebied sterk zal worden uitgebreid. Ook het karakter van het gebied zal veranderen, doordat er ook woningbouw zal worden toegevoegd. De grote uitbreiding van de zorginstellingen zal zorgen voor een behoorlijke verkeersaantrekkende werking.

Het gebied 'Monnikenberg' zal aanzienlijk verstedelijken, er zullen veel bomen gekapt moeten worden voor de bouw en er zal als gevolg van het toenemen van het verhard oppervlak, meer waterberging moeten worden aangelegd.

Omdat het gebied met name aan de noord en oostzijde grenst aan natuurgebieden, waarbij door de geplande ecoducten, er ook nog fysieke verbindingen zullen ont-

staan met deze natuurgebieden, zal er sprake kunnen zijn van zogenaamde externe werking (beïnvloeding van de aanwezige natuur door de geplande activiteit). Tenslotte kan worden gesteld dat omdat er sprake is van een bosgebied c.q. een natuurgebied in een landschap van historische en culturele waarde, de conclusie kan worden getrokken dat er op basis van de locatie van het initiatief een m.e.r.-beoordelingsplicht ontstaat.

3 Voorgenomen activiteit

In de visie 'Hilversum 2015' is aangegeven, dat de stad Hilversum een centrum-functie vervult in de regio. Hilversum wil deze functie graag versterken. Vanuit diverse medische instellingen, waarvan een aantal al op Monnikenberg gehuisvest is, ligt er een wens om de medische regionale functie te versterken. Met zijn 33 hectare grond, biedt Monnikenberg mogelijkheden om stedelijke functies te realiseren. Verschillende functies – wonen, werken, gezondheidszorg en recreatie - versterken elkaar en zorgen voor een eigen identiteit van het gebied. Het gebied ligt tussen de spoorlijn Amersfoort – Amsterdam, de A27, de Soestdijkerstraatweg en de Oosterengweg.

In het plangebied zijn de Tergooziekenhuizen en MEREM Behandelcentra gevestigd en deze partijen willen gezamenlijk een vernieuwing en uitbreiding van hun voorzieningen bewerkstellingen en komen tot een zorgpark. Dit zorgpark concentreert een aantal voorzieningen en zorgvormen op een terrein waarop de natuur nadrukkelijk aanwezig is. Het geheel geeft een positieve uitstraling van genezing, natuur, gezondheidsbevorderende activiteiten en sport en ontspanning. Het idee houdt in dat een clustering van activiteiten een meerwaarde heeft voor de patiënt / cliënt. Er wordt hierbij uitgegaan van zogenaamde ketenzorg: van ziekenhuiszorg tot revalidatie.

Een onderdeel van de ontwikkeling van het gebied is de bouw van zorgwoningen en zgn. landgoedwoningen, welke laatste door ontwikkelaar Hugenholtz Property Group (HPG) zullen worden gerealiseerd. HPG is reeds grondeigenaar van een deel van het gebied.

Tenslotte zijn het Goois Natuurreservaat (GNR) en de gemeente Hilversum vanuit verschillende rollen betrokken bij deze ontwikkeling. GNR is eigenaar en beheerder van een groot deel van het gebied.

Het programma voor de uitbreiding van de Monnikenberg ziet er in grote lijnen als volgt uit:

Zorgpark:

- Tergooiziekenhuizen: 45.000 m²
- Revalidatiecentrum: 14.000 m²
- Mythyschool + Zorggebouw: 15.000 m²
- Verpleeghuis: 7.500 m²

Totale behoefte: 81.000 m²

Uitbreidingsmogelijkheden: 55.000 m²

Totale capaciteit 136.000 m²

Wonen:

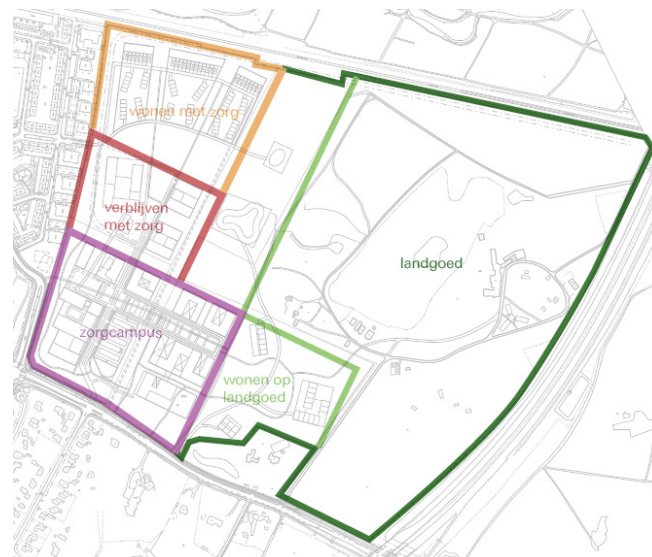
zorgwonen terrein Tergooiziekenhuizen: circa 300 woningen

landgoedwonen locatie Heideheuvel: 75-125 woningen

landgoedwonen terrein Hugenholtz: circa 35.000 m²

Overige voorzieningen:

Parkeren (circa 1500 autoparkeerplaatsen + fietsparkeren): 44.000 m²

Het gebied zal de komende jaren ontwikkeld worden als 'Hilversum Monnikenberg, zorgpark en landgoed'. De ontwikkeling zal gebaseerd zijn op het 'Masterplan Monnikenberg'. Doelstellingen van de visie op Monnikenberg zijn:

- Versterken van de regionale medische functie van Hilversum via het concept "zorgpark".
- Vergroten van de ruimtelijke kwaliteit door gebruik te maken van duurzame stedenbouw en intensief ruimtegebruik en het optimaal benutten van cultuurhistorische en landschappelijke/ecologische kwaliteiten van het gebied

4 Milieueffecten

4.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt een beschrijving gegeven van de bestaande milieusituatie en de te verwachten gevolgen voor het milieu. Op grond van de te verwachten verandering vindt een beoordeling plaats aan de hand van de bijzondere kenmerken, zoals beschreven in hoofdstuk 2. In de beoordeling staat de vraag centraal of er belangrijke nadelige milieueffecten kunnen optreden, die het doorlopen van een volledige m.e.r.-procedure noodzakelijk maken.

4.2 Verkeer

In de directe omgeving van het plangebied is sprake van een voorgenomen herstructurering van wegen en de aanleg van een nieuwe weg naar het ziekenhuis. Deze herstructurering is onderdeel van het Integraal Bereikbaarheidsplan Hilversum e.o., ofwel het IBP Hilversum. Belangrijk onderdeel hiervan is de reconstructie van de kruising Oostereind / Soestdijkerstraatweg, waar een rotonde met een tunnelbak er onder voor het doorgaande verkeer, zal worden gebouwd.

Bij het opstellen van het IBP is rekening gehouden met de ontwikkeling van Monnikenberg, naast andere ontwikkelingen binnen Hilversum.

Onderdeel van de herstructurering van het kruispunt Oostereind / Soestdijkerstraatweg is tevens een nieuwe aansluiting op het ziekenhuis c.q. het plangebied Monnikenberg.

De uitvoering van deze reconstructie zal een positief effect hebben op de totale doorstroming van de wegen rondom het plangebied. Gezien het totale programma wat in het plangebied is voorzien, zal hier een behoorlijke verkeersaantrekkende werking vanuit gaan. Nagegaan moet worden of bij de berekeningen voor de reconstructie van genoemd kruispunt rekening is gehouden met de nu geplande omvang van het plan Monnikenberg. In het kader van de ontwikkeling van een nieuw bestemmingplan voor de ontwikkeling van het gezondheidspark Monnikenberg, zullen berekeningen van de verkeersintensiteiten gemaakt moeten worden waarbij het voorziene programma het uitgangspunt is.

4.3 Geluid

Wegverkeerslawai

In het kader van de in de vorige paragraaf beschreven herstructurering van de wegenstructuur rondom het plangebied, is tevens een onderzoek verricht naar de geluidbelasting. Daaruit blijkt dat de geluidbelasting op de woningen aan de Soestdijkerstraatweg en het Oostereind relatief hoog zijn. Na de reconstructie zal de geluidbelasting op de meest woningen licht stijgen. Op een enkele plek is deze stijging groter dan afgerond 2 dB, waardoor er sprake is van een reconstructie in de zin van de Wet geluidhinder.

Echter deze resultaten geven geen volledige indicatie van de te verwachten geluidbelasting na realisatie van het gezondheidspark Monnikenberg, omdat de effecten daarvan slechts gedeeltelijk in deze onderzoeken zijn verwerkt.

Nader onderzoek zal hier uitsluitsel over moeten geven. Daaruit kan dan worden opgemaakt of de nieuwe ontwikkeling effect heeft op de omgeving.

Overigens dient omgekeerd ook de geluidbelasting op de nieuwe te ontwikkelen voorzieningen in ogenschouw te worden genomen.

Spoorweglawaaï

In een eerder stadium (Monnikenberg, regionaal gezondheidspark in het groen, 2004) is de geluidbelasting van de spoorlijn Amersfoort - Amsterdam berekend. Daaruit volgt dat de voorkeursgrenswaarde van het spoorweglawaaï op ongeveer 270 meter van de spoorlijn ligt en de maximale ontheffingswaarde op ca. 40 meter. Dit betekent dat bij de ontwikkeling van het zorgpark hier terdege rekening mee moet worden gehouden. In de nabijheid van de spoorlijn zijn zorgwoningen voorzien. Deze zullen zodanig gesitueerd moeten worden dat er vanuit spoorweglawaaï gezien sprake is van een aanvaardbare situatie. Er zullen berekeningen gemaakt moeten worden op basis van actuele uitgangspunten ten aanzien van aantallen bewegingen en het type treinen.

4.4 Luchtkwaliteit

Op basis van het in paragraaf 4.1 genoemde verkeersonderzoek zijn de concentraties fijn stof en stikstofdioxide veroorzaakt door het verkeer berekend. Hieruit komt naar voren dat voor beide stoffen op alle wegvakken aan de normen wordt voldaan. Er zal nog wel een check moeten worden gedaan in hoeverre de uiteindelijk omvang van de ontwikkeling van het gezondheidspark een zodanige verkeersaantrekkende werking heeft dat hierdoor mogelijk de normen voor luchtkwaliteit wel zouden worden overschreden.

4.5 Externe veiligheid

In de nabijheid van Tergooiziekenhuizen is een aantal keren onderzoek gedaan naar de externe veiligheid van zowel de spoorlijn als van het bedrijf Brandsma (dit is een BEVI / BRZO inrichting) aan de Mussenstraat te Hilversum. Uit dit onderzoek blijkt dat zowel de spoorlijn Amersfoort - Amsterdam als het bedrijf Brandsma problemen opleveren met betrekking tot het groepsrisico. Verder moet het vervoer gevaarlijke stoffen over de A27 en de gemeentelijke route over de Soestdijkerstraatweg in beeld worden gebracht. Een en ander zal getoetst moeten worden als de plannen voor Monnikenberg verder uitgekristalliseerd zijn.

Daarnaast liggen ten noorden en ten oosten van het gebied een aantal hoge druk gasleidingen. De impact daarvan zal zich echter niet over het onderhavige ontwikkelingsgebied uitstrekken.

In mei 2008 is een rapport opgesteld voor het bestemmingsplan Van Riebeeckkwartier. Voor zowel het spoor, de rijksweg als de lokale routing geldt dat bepaal-

de ontwikkelingen op een relatief grote afstand van de risicobron zijn gelegen. Met name de eerste 300 meter zijn bepalend voor het groepsrisico. Tenminste een deel van de geplande ontwikkelingen bevinden zich binnen deze afstand (spoorlijn en bedrijf Brandsma). Het rapport is echter verouderd (waarschijnlijk is niet gerekend met de beleidsvrije marktprognose van ProRail, hetgeen uitgangspunt moet zijn). In een nieuw rapport zal moeten worden ingegaan op de hierboven geschetste (groeps)risico's, het plasbrandaandachtsgebied (30 meter ter weerszijden van de spoorlijn), het nieuwe Basisnet waardoor de groepsrisico's aanzienlijk zullen dalen en voorts de te treffen maatregelen bij Brandsma. Deze zullen daadwerkelijk gerealiseerd moeten zijn, voordat met nieuwbouw kan worden begonnen.

Bezien zal moeten of de activiteiten die worden ontwikkeld zelf nog aanleiding zijn voor externe veiligheidsaspecten (vervoer en opslag stoffen). De conclusie is dat de externe veiligheid zeker impact heeft op de voorziene ontwikkelingen.

4.6 Bodem en water

Grondwaterbeschermingsgebied

Het plangebied van Monnikenberg valt aan de noordkant in een grondwaterbeschermingsgebied 2. Dit houdt in dat bij uitbreiding van de bebouwing met bijbehorende riolering en parkeerplaatsen een melding gemaakt moet worden bij de provincie Noord-Holland. Alleen bij het opslaan van schadelijke stoffen geldt een ontheffingsplicht.

Grondwaterstand en voorkomen wateroverlast

De gemiddelde grondwaterstand ligt rond NAP +1,50 meter (isohypsenkaart DWR, 1998). De verwachting van de Dienst Waterbeheer en Riolering van het Hoogheemraadschap is dat door het stopzetten van grondwaterwinningen de grondwaterstand zal stijgen met maximaal 0,25 meter. Dit kan invloed hebben op de aanwezige bomen in het plangebied. Bij het ondergronds bouwen van parkeergarages e.d., dient rekening te worden gehouden met de grondwaterstromen. Bij verstoring kan grondwateroverlast ontstaan.

Ten aanzien van het voorkomen van wateroverlast en het vergroten van de veerkracht van het watersysteem, wordt gestreefd naar het zoveel mogelijk bergen en vervolgens infiltreren van schoon regenwater naar het grondwater volgens de trits vasthouden, bergen en afvoeren. Daarnaast dient er bij de toename van bebouwing en verharding in het gebied voldoende tijdelijk bergend oppervlak (regenwatervijvers) gecreëerd te worden met voorzieningen waarmee schoon regenwater in de ondergrond kan infiltreren (wadi's, doorlatende verharding, e.d.).

Waterberging / infiltratie

Het plangebied Monnikenberg, inclusief het terrein van het Streekziekenhuis Hilversum, ligt in een gebied met gescheiden afvoer van hemelwater en afvalwater. Voor

zover een enkel perceel is aangesloten op de regenwaterriolering, ligt het gebied in het afvoergebied van het regenwatersysteem Vijver Laapersveld, van Riebeeck, 't Ven, de Arenavijver en de vijvers Anna's Hoeve. Al het regenwater, dat wordt geloosd op dit vijversysteem, wordt in de bodem geïnfiltreerd. Door de ontwikkeling van een nieuw watersysteem met een beperkte capaciteit voor berging en afvoer, zal het plangebied, voor wat betreft de waterhuishouding selfsupporting moeten worden. Hier is sprake van een trendbreuk met de praktijk van de afgelopen honderd jaar. Dit zou effect kunnen hebben op de gezondheid van de bomen in het gebied.

Grondwaterkwaliteit

Omdat het gebied (gedeeltelijk) in een grondwaterbeschermingsgebied ligt, zullen hoge eisen moeten worden gesteld aan de kwaliteit van het water dat uiteindelijk in de bodem wordt gebracht.

Toepassing van Warmte Koude Opslag (WKO)

In het kader van duurzaam omgaan met energie is de toepassing van Warmte Koude Opslag in de bodem een serieuze optie. Hierbij worden grote hoeveelheden grondwater rondgepompt. In de regel bevinden de bronpunten zich op grote diepte. Tengevolge hiervan zou de grondwaterstand in het gebied (en daarbuiten) beïnvloed kunnen worden op een manier die nadelig is voor de condities voor flora en fauna. Met name bepaalde bomen zijn erg gevoelig voor grondwaterstijgingen. Daarom zal de randvoorwaarde gesteld worden dat tengevolge van het toepassen van WKO er zich geen significante wijzigingen in de grondwaterstand mogen voordoen. Er zal een voorontwerp van een puttenplan worden opgesteld en op basis van de warmte- en koudebehoefte van de gebouwen bepaald moeten worden welke hoeveelheden water er rond gepompt moeten worden en wat de hydrologische effecten daarvan zullen zijn. Hierbij zijn meerdere varianten denkbaar. Ook de fase-ring van de ontwikkeling kan daarbij aan de orde komen.

De conclusie is dat de grondwaterstand in het gebied Monnikenberg door toepassing van WKO, verharding en factoren van buitenaf kan toenemen. Dit kan effect hebben op de aanwezige natuur / bomen. Om wateroverlast tengevolge van neerslag te voorkomen moeten er voldoende voorzieningen aanwezig zijn voor tijdelijke berging (regenwatervijver, wadi's e.d.). Er moet naar gestreefd worden om zoveel mogelijk water te bergen en vervolgens schoon te infiltreren.

4.7 Natuur

Met betrekking tot de omliggende natuurgebieden kan het volgende worden opgemerkt (bron: Quickscan natuurtoets herstructurering Monnikenberg, Hilversum; Inventarisatie en beoordeling van natuurwaarden in het kader van natuurwet- en regelgeving, Ecogroen Advies, december 2010).

Natuurbeschermingswet

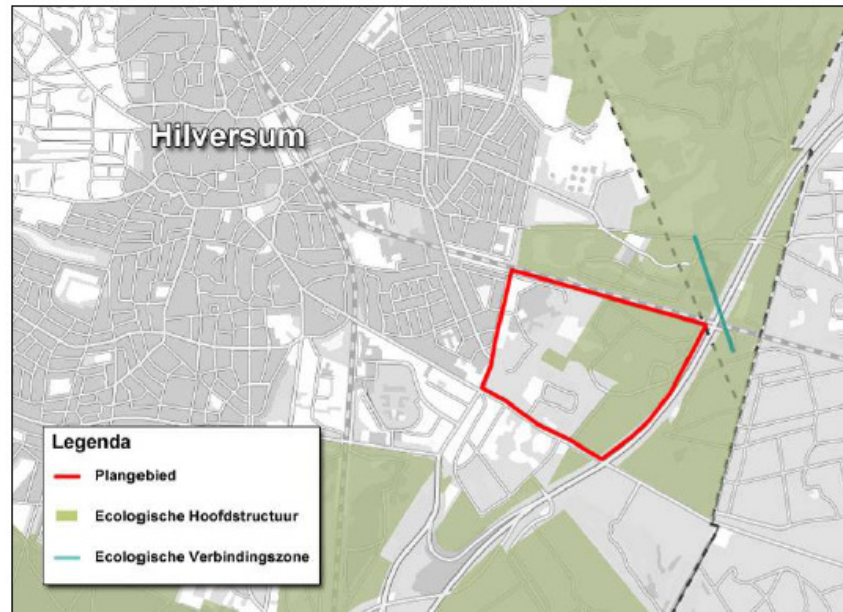
In de Natuurbeschermingswet 1998 is de bescherming van Vogel- en Habitatrichtlijngebieden (de Natura 2000-gebieden) en Natuurmonumenten ondergebracht. Beoordeeld dient te worden of activiteiten of ingrepen in of in de nabijheid van deze gebieden significant negatieve effecten kunnen hebben op de aangewezen waarden en instandhoudingsdoelen van deze gebieden.

Het plangebied Monnikenberg ligt op korte afstand van een vijftal Beschermd Natuurmonumenten. Negatieve effecten op deze gebieden als gevolg van wijziging in de waterhuishouding kunnen op dit moment niet worden uitgesloten. Om dit inzichtelijk te maken is een hydrologische effectstudie noodzakelijk. Wanneer een hydrologische relatie niet is uit te sluiten, zal ecologisch vervolgonderzoek moeten bepalen of er kans bestaat dat er negatieve gevolgen optreden op de waarden van de Beschermd Natuurmonumenten. Overige effecten op deze Beschermd Natuurmonumenten of andere gebieden die onder uitwerking van de Natuurbeschermingswet vallen kunnen met zekerheid worden uitgesloten.

Nota Ruimte

De Ecologische Hoofdstructuur (EHS) is een netwerk van gebieden in Nederland waar de natuur voorrang heeft. De bescherming van de EHS komt voort uit de Nota Ruimte, een Structuurvisie van het Rijk en wordt door de provincies in haar streekplannen / Structuurplannen uitgewerkt. Volgens de Nota Ruimte geldt voor nieuwe ontwikkeling binnen de groene contouren van de EHS een 'Nee, tenzij' – afweging. Dit houdt kortweg in dat significante aantasting van de wezenlijke kenmerken en waarden van de EHS in principe niet toegestaan is.

Een aanzienlijk deel van het plangebied – en dan met name het landgoed - valt binnen de begrenzing van de EHS en herbergt hoge ecologische waarden vanwege de hoge ouderdom en de aanwezige bijzondere soorten. Het landgoed vormt een belangrijk onderdeel van de EHS en in potentie een belangrijke verbindingzone tussen andere onderdelen van de EHS. Het gebied is bovendien cultuurhistorisch erg waardevol.

Aantasting van de wezenlijke kenmerken en waarden van de EHS moet bij de plannen worden voorkomen. De exacte inrichtingsplannen zijn op dit moment echter nog niet bekend, zodat niet is aan te geven in hoeverre aantasting van de EHS zou kunnen optreden. Direct oppervlakteverlies en verstoring van de aanwezige rust zal de wezenlijke kenmerken en waarden van de EHS naar verwachting significant aantasten. In dit geval worden de plannen alleen toegestaan indien er geen alternatieven en redenen van groot openbaar belang zijn. Wanneer de plannen hieraan voldoen moet wel gecompenseerd worden voor de verloren waarden.

Indirecte effecten - externe werking – kan optreden door als gevolg van recreatieve uitloop en geluid-, licht- en bewegingsverstoring door bewoners / bezoekers en verkeer. Door een juiste inrichting zijn mogelijk condities te scheppen die dergelijke vormen van verstoring minimaliseren of zelfs voorkomen. Hierbij moet bijvoorbeeld gedacht worden aan de ligging en inrichting van de parkeervoorzieningen, de sturing van de verkeersstromen en de afscherming van licht en geluid.

Een ander mogelijk extern effect is, zoals hierboven al aangegeven, de verandering van de waterhuishouding. Bij veranderingen in de grondwaterstand zijn negatieve effecten op de wezenlijke kenmerken en waarden van de EHS niet uit te sluiten.

De inrichtingsplannen dienen zoveel mogelijk afgestemd te worden op de aanwezige natuurwaarden en op het voorkomen van significante effecten. Om inzichtelijk te maken welke hydrologische effecten de herstructurering van Monnikenberg tot gevolg heeft zal een hydrologische effectstudie moeten worden uitgevoerd. Ook zullen de plannen moeten worden getoetst aan het EHS-beleid en worden afgestemd met van de provincie Noord-Holland in de vorm van een vooroverleg.

Boswet

De Boswet heeft als doel de oppervlakte aan houtopstanden in Nederland in stand te houden. Onder de Boswet vallen alle beplantingen van bomen die groter zijn dan 10 are of als het een rijbeplanting betreft die uit meer dan 20 bomen bestaat. Alleen bos dat buiten de 'Bebouwde kom Boswet' ligt valt onder de Boswet. Deze begrenzing hoeft niet samen te vallen met de bebouwde kom in het kader van de wegenverkeerswet. Binnen de Boswet geldt een melding- en herplantplicht.

Het oostelijk deel van het plangebied Monnikenberg valt binnen de werking van de Boswet. Wanneer het voornemen bestaat bos te kappen dat onder de Boswet valt, moet eerst een waardebepaling worden uitgevoerd. Aan het kappen van bos ouder dan 100 jaar wordt in de regel geen medewerking verleent, tenzij alternatieven ontbreken en sprake is van zwaarwegende belangen. Indien wel een vergunning wordt verleend geldt een herplantplicht en een compensatie-inspanning.

Bezien moet worden of de uitgevoerde bomen-inventarisatie voldoende informatie heeft opgeleverd, dan wel dat nog een aanvullend boscompensatie onderzoek noodzakelijk is, waarin de haalbaarheid en compensatiemogelijkheden worden bepaald. Wanneer vroegtijdig in beeld is gebracht welk(e) bos/bomen duurzaam gehandhaafd dienen te worden, kan dit eveneens worden meegenomen in het ontwerpproces.

Gemeentelijke kapverordening

Binnen de begrenzing van de 'Bebouwde kom Boswet' geldt de gemeentelijke APV, verder uitgewerkt in het Kapvergunningbeleid. Dit beleid is van toepassing in het westelijke deel van het plangebied. Bij het verlenen van een kapvergunning wordt de afweging gemaakt tussen enerzijds het belang van boom- / bosbehoud en anderzijds het belang van boom- / bosverwijdering op basis van drie waardecategorieën. Deze categorieën vormen een basis voor de kapvergunningverlening, de herplantplicht en het bomencompensatiebeleid.

Naar verwachting vallen de bossen binnen Monnikenberg grotendeels binnen categorie 1. Aan deze categorie wordt de voorwaarde gesteld dat de plannen van groot maatschappelijk belang moeten zijn, waaronder bijvoorbeeld redenen van sociale en economische aard. De gemeente maakt uiteindelijk de afweging of een vergunning verleend wordt. Ook voor dit deel van het plangebied dient een boscompensatie onderzoek te worden verricht, waarin de haalbaarheid en de compensatiemogelijkheden worden bepaald.

Flora- en faunawet

In het verleden (2004) is flora en fauna onderzoek verricht. Op basis van het onderzoek uit 2004 kan gesteld worden dat verblijfplaatsen van strikt beschermde fauna soorten (anders dan algemene soorten van zoogdieren, vogels en bruine kikker) niet zijn vastgesteld in het plangebied. Wel foerageert een aanzienlijk aantal (relatief algemene soorten) vlermuizen in het plangebied. Vaste rust- en verblijfplaatsen zijn echter niet in 2004 aangetroffen. Verwacht mag worden dat de ontwikkeling

van het terrein nadelig van invloed kan zijn op de in het plangebied jagende vleermuizen.

Het plangebied grenst aan de voortplantingswateren van de kamsalamander. Deze soort gebruikt een deel van het plangebied (zuidoostkant) als land- en overwinteringshabitat. Omdat er ook sprake is van de aanleg van ecoducten (autonome ontwikkeling in het kader van andere plannen), kunnen zich soorten verplaatsen en in het plangebied komen. Nader ecologisch onderzoek zal hier duidelijkheid over moeten geven.

Deze resultaten van het onderzoek uit 2004 zijn inmiddels verouderd. Daarom is inmiddels een quick scan opnieuw onderzoek uitgezet. Daaruit komt naar voren dat ten aanzien van de beoogde herinrichtingsplannen op het terrein Monnikenberg negatieve effecten op diverse strikter beschermde soorten en soortgroepen uit de flora- en fauna inderdaad te verwachten zijn (zie de lijst hieronder). Nader onderzoek in het geschikte seizoen (periode maart - oktober) naar deze soorten en soortgroepen is noodzakelijk om te kunnen voldoen aan de voorwaarden uit de Flora- en fauna wet, zoals het voorkomen of compenseren van schade en het opstellen van werkprotocollen.

- Flora
- Hazelworm
- Levendbarende hagedis
- Kamsalamander
- Alpenwatersalamander
- Ringslang
- Poelkikker
- Das
- Eekhoorn
- Boommarter
- Ransuil
- Buizerd
- Sperwer
- Havik
- Boomvalk
- Huismus
- Vleermuizen

Conclusie

Omdat effecten van de nieuwe ontwikkeling niet zijn uit te sluiten zal in een MER de volgende natuurwet- en regelgeving getoetst moeten worden:

- beschermde soorten van de Flora- en faunawet
- externe werking op Beschermde Natuurmonument Zuiderheide / Laarder Wasmere
- externe werking en/of directe aantasting van EHS.

4.8 Cultuurhistorie en archeologie

Rond het jaar 1000 was het terrein van Monnikenberg een veengebied. Vanaf de vroege Middeleeuwen is dit veengebied ontgonnen. Op de diepst gelegen punten ontstonden kleine meertjes, zo ook de Monnikenplas. Later kwam er heidegrond die in gebruik was als begrazingsgrond voor schapen. In 1837 is de heide verkaveld in noordoost-zuidwestelijke gerichte stroken. Deze verkaveling is nu nog waarneembaar in de gelijk gerichte paden en lanen in het gebied.

Rond 1850 wordt een strook gereserveerd voor de aanleg van het Tienhovenskanaal. Hoewel niet aangelegd, zal deze strook de ruimtelijke ontwikkelingen beïnvloeden. Binnen deze strook wordt rond 1960 het Ziekenhuis Hilversum, alsmede een sanatorium, met de naam Boschrand, gebouwd.

In 1871 is de spoorlijn Hilversum-Amersfoort aangelegd. Het gebied wordt hierdoor afgescheiden van Anna's Hoeve en enkele noord-zuid verbindingen komen te vervallen.

Midden negentiende eeuw komt het gebied in bezit van Van den Wall Bake. Landgoed Heidepark wordt aangelegd, inclusief een villa, het klooster, dienstwoningen en een aantal lanen. Eind jaren zestig verhuist het Astmacentrum vanuit het Noordwestelijk villagegebied naar het terrein van het voormalige landgoed Heidepark. De lanen zijn grotendeels bewaard gebleven evenals de woning Soestdijkerstraatweg 131. Deze woning komt vanwege zijn cultuurhistorische waarde in aanmerking voor een gemeentelijk monument.

Uit kaartmateriaal blijkt dat de aanleg van een gras / akkerveld in het verlengde van de zicht-as villa Monnikenberg, via de Monnikenplas op Hilversum (Kerkbrink) waarschijnlijk aan het begin van de twintigste eeuw heeft plaatsgevonden. Deze door bosranden omlijste akkers vormen een hoge historische geografische waarde binnen het gebied. Op dit moment is er vanaf de westkant nog een zichtlijn richting het klooster waarneembaar. Het plangebied grenst aan de boerderij vlak bij het klooster Monnikenberg. Deze boerderij is rijksmonument. Het zicht vanuit het gebied op de boerderij moet vrij en groen blijven. Dit kan gerealiseerd worden door bij eventuele bebouwing op het terrein van het astmacentrum op ruime afstand van de boerderij te blijven en de bebouwing niet boven de boerderij uit te laten steken.

Geconcludeerd kan worden dat er sprake is van cultuurhistorische waarden in het plangebied.

In het gebied zijn zowel volgens de archeologische verwachtingswaardenkaart van ROB (Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek, tegenwoordig Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed) als volgens de kaart van archeologisch adviesbureau RAAP geen archeologische zaken te verwachten. Om die reden is een prospectief onderzoek niet nodig. De verwachting is dat in het plangebied geen archeologische vondsten worden aangetroffen.

5 Conclusie m.e.r-beoordeling

Uit de in het vorige hoofdstuk beschreven milieueffecten komt het volgende beeld naar voren.

In het plangebied zal een stevige stedelijke ontwikkeling gaan plaatsvinden. De hoeveelheid bebouwing zal behoorlijk toenemen en het gebied zal een meer stedelijk karakter krijgen. Omdat het gebied op dit moment een voornamelijk groene invulling heeft, zal de impact van de beschreven ontwikkeling vrij groot zijn.

Dit manifesteert zich in eerste instantie door het kappen van een behoorlijk aantal bomen en vervolgens door een 'verstening' van het gebied, inclusief infrastructuur. Daarnaast zal ook de groene structuur wijzigen, vanwege de aanleg van waterbergingen. De nieuwe ontwikkeling zal een toename van de verkeersbewegingen tot gevolg hebben, met mogelijk effecten voor met name geluidhinder in de directe omgeving.

De grootste impact mag worden verwacht op de natuurlijke habitat. Hoewel de meeste veranderingen aan de westzijde van het plangebied zullen plaatsvinden, zal de totale verstedelijking toch effecten hebben op de EHS en de aanwezige fauna soorten.

De conclusie moet dan ook zijn dat:

- ondanks het feit dat het initiatief onder de drempelwaarde van een zogenaamd 'stadsproject' (categorie 11.2 uit de D-lijst) blijft,
- de omstandigheid van de locatie, namelijk een gebied met natuur en cultuurhistorische waarde, en
- de omgeving van het plangebied, namelijk EHS en andere natuurgebieden,

maakt, dat gesproken kan worden van mogelijke nadelige gevolgen voor het milieu, en dat er daarom sprake is van m.e.r.-beoordelingsplicht

Op basis hiervan kan vervolgens de conclusie worden getrokken, dat het structuurplan of het bestemmingsplan dat deze ontwikkeling mogelijk maakt, plan-m.e.r.-plichtig is.

De plan-m.e.r.-plicht geldt namelijk op grond van de regelgeving voor:

- plannen die zijn opgenomen in kolom 3 van onderdeel C en D van de bijlage bij het Besluit m.e.r. 1994 en die kaderstellend zijn voor een m.e.r.-(beoordelings) plichtig besluit en/of;
- plannen die op grond van een wettelijke of bestuursrechtelijke bepaling verplicht vastgesteld moeten worden en waarvoor op grond van de Natuurbeschermingswet 1998 een passende beoordeling moet worden gemaakt.

Op grond van het eerste punt kan daarom worden geconcludeerd dat er voor het bestemmingsplan Gezondheidspark Monnikenberg een plan-MER opgesteld moet worden.

6 Vervolgtraject

6.1 Plan-m.e.r.-plicht

De plan-m.e.r.-plicht geldt conform de huidige regelgeving voor:

- plannen die zijn opgenomen in kolom 3 van onderdeel C en D van de bijlage bij het Besluit m.e.r. 1994 en die kaderstellend zijn voor een m.e.r.-(beoordelings) plichtig besluit en/of;
- plannen die op grond van een wettelijke of bestuursrechtelijke bepaling verplicht vastgesteld moeten worden en waarvoor op grond van de Natuurbeschermingswet 1998 een passende beoordeling moet worden gemaakt.

6.2 Plan-m.e.r.-procedure

De procedurestappen van de plan-m.e.r. procedure zijn sinds de laatste wetswijziging enigszins veranderd. De veranderingen zijn:

- in de voorfase moet de gelegenheid geboden worden om zienswijzen in te dienen op het voornemen tot het voorbereiden van een plan;
- een toetsingsadvies van de Commissie m.e.r. over alle plan-MER'en wordt verplicht. Dat was in het verleden alleen verplicht voor de plannen in de ecologische hoofdstructuur (EHS) of voor plannen waarvoor een passende beoordeling opgesteld moet worden.

De plan-m.e.r.-procedure ziet er dus als volgt uit:

1. Mededeling van het project

De initiatiefnemer die een aanvraag wil indienen voor een vergunning (of een bestemmingsplan) welke m.e.r.-plichtig is, deelt dit schriftelijk aan het bevoegde gezag mede

2. Kennisgeving en inspraak

Het bevoegde gezag geeft zo spoedig mogelijk openbaar kennis van het voornemen van een initiatiefnemer om een plan te gaan vaststellen. In die kennisgeving staat:

- dat de stukken over het plan ter inzage worden gelegd en waar en wanneer dit gebeurt;
- dat er gelegenheid wordt geboden zienswijzen over het voornemen naar voren te brengen, aan wie, op welke wijze en binnen welke termijn;
- of de Commissie m.e.r. (of een andere onafhankelijke instantie) gevraagd wordt advies uit te brengen over de voorbereiding van het plan;
- of een andere procedure voor het plan gevolgd wordt dan normaal gesproken voor dit plan wordt gevolgd, omdat het ontwerpplan ter inzage moet worden gelegd.

3. Raadpleging

Het bevoegde gezag raadpleegt de adviseurs en de overheidsorganen die bij de voorbereiding van het plan moeten worden betrokken over de reikwijdte en het detailniveau van het MER. Het raadplegen van de Commissie m.e.r. over de reikwijdte en het detailniveau is niet verplicht, maar is op vrijwillige basis mogelijk. Wanneer

de Commissie m.e.r. adviseert, stelt zij een werkgroep samen en brengt zij een (openbaar) advies uit.

4. Notitie reikwijdte en detailniveau

De initiatiefnemer kan ervoor kiezen een notitie reikwijdte en detailniveau op te stellen. Dit is geen wettelijke verplichting. Als het bevoegde gezag niet zelf de initiatiefnemer is, geeft het bevoegde gezag advies over de reikwijdte en het detailniveau van het op te stellen MER. Dit moet binnen zes weken nadat de mededeling is ontvangen.

5. Milieueffectrapport (MER)

De initiatiefnemer is verantwoordelijk voor het opstellen van het MER. Het opstellen is niet aan een termijn gebonden.

6. Kennisgeving en ter inzage legging MER en ontwerpplan

De initiatiefnemer biedt het MER aan aan het bevoegd gezag. Het bevoegde gezag geeft kennis van het MER en het ontwerp(bestemmings)plan en legt beiden ter inzage.

7. Inspraak/ Zienswijzen

Iedereen kan zienswijzen indienen op het MER en het ontwerpplan. De termijn hiervoor is 6 weken na start ter inzage legging.

8. Advisering door de Commissie m.e.r.

De Commissie m.e.r. brengt advies uit over het MER binnen de termijn die ook voor de zienswijzen geldt (6 weken).

9. Vaststelling van het plan

Het bevoegde gezag stelt het plan vast. Daarbij geeft het aan hoe rekening is gehouden met de in het MER beschreven milieugevolgen en wat het bevoegde gezag heeft overwogen over de in het MER beschreven alternatieven, over de zienswijzen en over het advies van de Commissie m.e.r. Verder wordt vastgesteld hoe en wanneer er geëvalueerd wordt.

10. Bekendmaking plan

Het plan wordt bekendgemaakt. De bekendmaking vindt in principe plaats op de manier zoals dit in de wet staat op grond waarvan het plan wordt vastgesteld. Ook wordt het vaststellen van het plan meegedeeld aan degenen die zienswijzen hebben ingediend.

11. Evaluatie

Het bevoegde gezag evalueert de werkelijk optredende milieugevolgen zoals dat beschreven is in de evaluatieparagraaf van het plan. Het bevoegde gezag neemt zo nodig aanvullende maatregelen om de gevolgen voor het milieu te beperken.

Samenvatting regelgeving plan-m.e.r:

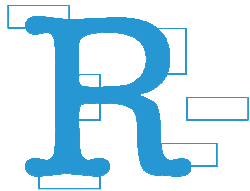
regelgeving plan-m.e.r
Openbare kennisgeving van de wijze waarop de m.e.r.-procedure wordt doorlopen
Raadpleging adviseurs en betrokken bestuursorganen over reikwijdte en detailniveau
Verplichting om de gelegenheid bieden om zienswijzen in te dienen op het

voornemen tot het voorbereiden van een plan
Opstellen van het MER
Openbaar maken MER + opsturen aan de Commissie m.e.r.
Zienswijzen indienen
Toetsingsadvies van Commissie m.e.r. over plan-MER
Vaststellen plan incl. motivering
Bekendmaken plan
Evaluatie

Bijlagen

Bijlage 1: Bronnen

- “Monnikenberg: regionaal gezondheidspark in het groen”; Visie en Randvoorwaarden, gemeente Hilversum, januari 2004
- “Masterplan Monnikenberg, zorgpark en landgoed”, SVP, januari 2011
- Provinciale Ruimtelijke Verordening Structuurvisie, provincie Noord Holland, 16 februari 2010
- Onderzoek Externe veiligheid, Bestemmingsplan Hilversum 'Van Riebeeckkwartier/Bonairelaan', Oranjewoud, mei 2008
- Kwantitatieve risicoanalyse fa. Brandsma te Hilversum, AVIV, maart 2010
- Advies haalbaarheid Mussenstraat fase 2 te Hilversum met betrekking tot Externe Veiligheid, AVIV, 6 juli 2010
- Akoestisch onderzoek reconstructie Soestdijkerstraatweg, Wolf en Dikken, 29 mei 2009
- Onderzoek luchtkwaliteit Soestdijkerstraatweg, Wolf en Dikken, 3 juni 2009
- Voorlopig ontwerp IBP 2011 deel 1, nota voor B&W, gemeente Hilversum, 8 juni 2009
- “Quickscan natuurtoets herstructurering Monnikenberg, Hilversum”, Inventarisatie en beoordeling van natuurwaarden in het kader van natuurwet- en regelgeving, 17 december 2010, Ecogroen Advies

bureau RuimteWerk

Stationsplein 3a

8011 CW Zwolle

t 038 425 43 21

f 038 425 43 28

info@bureauruimteWerk.nl